CVETJE
z vertov svetega Frančiška.

VI. tečaj. V Gorici, 1886. 12. zvezek.

Čislani bravci,

dragi redovni bratje in sestre sv. Frančiška!

Čas je pač, da se prav odkritoserčno pogovorimo, kako in kaj je s tem našim „Cvetjem“, in kaj hočemo ž njim zanaprej. Čez dve leti je poteklo v večnost, kar smo se strahom in težavo izdali pervi zvezek pričujočega letnika. Ni izešel ob času, ko ste ga pričakovali, in vedeli in povedali smo, da tudi naslednjih ne bo mogoče redno izdajati kaker prejšnja leta. Vender smo želeli in hoteli izdati tečaj, ki bi se v ostalem ne razlikoval od prejšnjih letnikov, in Bog bodi zahvaljen, ž njegovo pomočjo in milostjo je s pričujočim 12. zvezkom doveršen. Ali naj Vam razkladamo zdaj vzroke tolike zamude? V resnici, ni bil en sam! mnogo jih je bilo, in eden drugemu so pomagali vse do zadnjega: bolezni in smerti, razne spremembe in nove in stare dolžnosti, vtrujenost in naveličanje nevspešnega, nehvaležnega dela. Gdo bi pač z veseljem pisal do ene, do dveh, do treh popolnoči, ako si mora misliti: „Bog ve, ali bo gdo bral, ali ne? „Cvetje“, pravijo, se malo bere!“ — Kako to vender? saj ima vedno še mej vsemi našimi časopisi menda največ naročnikov! Bodi si ali skušnja uči tudi nas, da je dober kos resnice v oni terditvi. Naši Slovenci so dobri ljudje; vsako leto dajo za knjige mnogo

tisoč! Koliko teh knjig se poterga in pozgubi neprebranih in koliko narodnega premoženja, ki bi ga po drugih straneh kervavo potrebovali, se vsako leto potrati po tem gospodarstvu, tega še ni preiskala in preštela modra glava. Ali naj torej tudi mi še nadalje pomagamo narodu množiti davek za časopis, ki se ne bere? Pervič ta davek nam ne prinaša bogastva, ki bi nas mikalo in mamilo; drugič pa bi tudi ne bilo pošteno zavoljo dobička izdajati list, ki bi ga naročniki ne brali, ki bi jim torej ne donašal nobene koristi. Ali naj potemtakem konec storimo temu vbogemu „Cvetju“? Da povemo po pravici, namenili smo se bili vže davno.

Ali „Cvetja“ nismo vstanovili mi; vstanovila ga je očitno božja previdnost ob času, ko ga je bilo treba pobožnemu našemu ljudstvu. Nimamo pravice po svoji glavi mu vstavljati življenja. Kaker je torej sveti Martin molil na smertni postelji: „Gospod, ako sem še potreben tvojemu ljudstvu, ne branim se dela“, tako pravimo tudi mi, in nočemo prezirati znamenj in preslušati glasov, ki nam vtegnejo razodevati voljo božjo. Iz mej ljudstva se nam razodevlje želja, da bi „Cvetje“ še nadalje izhajalo, in star pregovor pravi: „Ljudski glas, božji glas!“ Zlasti pa mora biti merodajno za nas, ker tudi naši višji redovni predstojniki v Rimu odločno žele, da se „Cvetje“ ohrani, vže zato, ker je bil dozdaj edini list našega reda mej Sloveni, in bi se nikaker ne vjemalo se stanovitno skerbjo, ki jo imajo sveti oče papež Leon XIII za tretji red svetega Frančiška, ako bi tako hitro popustili, kar smo s posebnim Njihovim blagoslovom srečno začeli. Letos obhajajo sveti oče svojo zlato mašo; k temu veselemu dogodku naj cvete torej to naše „C v e t j e“ vsaj še to leto (ako bo namreč mogoče do konca leta doveršiti tečaj) in potem previdi Bog! — Skušali smo podpore dobiti pri zmožnih redovnih bratih in drugih prijateljih, da bomo nadalje mogli zvezke bolj hitro izdajati, če se bo kolikaj dalo, vsak mesec po enega, ali morebiti tudi še v krajših obrokih, dokler pridemo nazaj v stari kolovoz in bo moglo „Cvetje“ zopet izhajati ob d o l o č e n e m času.

Skušali bomo tudi v vsakem zvezku prinašati kaj lepega in koliker toliko mikavnega za vse naše naročnike, zlasti več manjših spisov, ker se dolgih, ki se nadaljujejo skozi cel tečaj, neketeri prehitro naveličajo, in tako nadaljevanje tudi najbolj zaderžuje hitro in redno izhajanje. Želimo namreč vedno, kar smo v

enem tečaju začeli, tudi dokončati v tistem tečaju, da je tak tečaj nekako celotna knjiga.

Žal nam je, da se nam ravno v pričujočem tečaju ta želja ni izpolnila popolnoma ter bo treba razlago novega vodila tretjega reda nadaljevati v prihodnjem; pisatelj, ki se je lotil tega dela, je bil po preobilih drugih poslih tako zaderžan, da ga ni mogel doveršiti v dveh letih. Ali ker je „Cvetje“ v pervi versti vedno namenjeno tretjemu redu in zdaj glede tega reda nimamo pričakovati več drugih važnih reči, gotovo tudi ne bo celo neprimerno, ako se v novem tečaju, da tretjega reda preveč ne izgubimo izpred oči, vodilo nadalje obširno razlaga po tem spodbujevavnem načinu, kaker se je v pričujočem tečaju začelo.

Tudi o neki drugi reči, ki se je v tem tečaju jako obširno obravnavala, ne bomo zanaprej popolnoma vtihnili. „Nič nas tolikanj ne veseli v življenju, kaker lepšati naše cerkve“, pravi že v 15. stoletju časti vredni Jožef, opat Vlakolamski. In kaj more biti za to primerniše, kaker cvetlice, ki je ž njimi Bog sam olepšal svoje stvarjenje? V drugih jezikih imajo posebne knjige in časopise, ki govore o cvetlicah na dolgo in široko; v naši slovenščini ni, da bi vedeli, pred nami celo nihče nič pisal o cvetličarstvu in veseli nas v resnici, da je potemtakem začetek te vmetalnosti v naši književnosti Bogu posvečen in njegovi sveti cerkvi, ne posvetnemu lišpu ali prazni zabavi. Stvar nas stane v vsakem oziru, ne le glede časa in truda, mnogo več, kaker keteri koli drugi spis, ki se je kedaj tiskal v „Cvetju“; zato upamo, da ne bo ostala brez sadu, in mislimo, da bo vstreženo bravcem, ako še nadalje v krajših spisih o tej ali oni zadevi kaj natančnišega povemo, ter to ali ono do zdaj ali nalašč ali po naključju izpuščeno lepo cvetlico po svojih ali ptujih skušnjah za cerkveno lepotičenje priporočimo. — —

Poročila o razširjevanju katoliške vere po misijonih so v pričujočem tečaju kmalu vtihnila; v prihodnjem jih bomo, koliker se bo dalo, zopet prinašali. Tudi o drugih važnih dogodkih v cerkvenem življenju bomo ob kratkem poročali, zlasti o pripravah, ki se že delajo po raznih krajih katoliškega sveta za vredno praznovanje zlate maše svetega očeta Leona XIII. V ostalem bo obseg prihodnjega tečaja odvisen od pisateljev, ki so nam obljubili svojo pomoč, ter jih tu vnovič lepo prosimo, naj se

potrudijo, koliker le morejo, da bomo z lepimi, mikavnimi in koristnimi spisi vstregli vsem čislanim naročnikom.

To so naši nameni in naše obljube glede prihodnjega tečaja. Zdaj pa se moramo naravnost do Vas oberniti, dragi naročniki! Ako bomo skušali mi vstrezati in koristiti Vam, glejte, da boste tudi Vi nam napravili nekoliko veselja, ali vsaj, da nam ne boste delali nepotrebnih sitnosti, težav in celo britkosti. Najprej Vas prosimo, da bi si „Cvetje“ ne samo naročili, ampak da bi ga tudi b r a l i. Dasiravno je skoraj nemogoče, da bi bila vsaka reč za vsakega enako mikavna, vender mislimo, da bi vsaki mogel v vsakem zvezku vsaj nekaj najti, kar bi mu ne škodilo, ke bi prebral. In kar koli kedo bere v „Cvetju“, naj bo vedno prepričan, da je pisano z dobrim namenom in v popolni podložnosti do matere katoliške cerkve. Ako zadene kedo ob kako besedo, ki se mu zdí nenavadna, naj je ne obsodi prenaglo. Izdatelj in naročniki časopisa morajo biti prijatelji mej seboj in kaker udje ene družine. Ako keteri gospod, ki je naš naročnik, misli, da smo kje kaj napak povedali, naj nam piše natihoma in z ljubeznijo, da mu pojasnimo stvar, ako nas je napak razumel, ali da popravimo in prekličemo, ako smo se res zmotili, ker nismo nezmotljivi. Da bi nas naši naročniki napadali po drugih časopisih, to se nam nikaker ne zdi lepo in nam je koliker toliko britko, dasiravno zato niti za trenotek ne pustimo jeze ali sovraštva v serce in nimamo namena, ako smo prisiljeni braniti in zagovarjati se, osebno razžaliti take naročnike, ker so nam osebno enako ljubi potlej kaker prej.

Glede priporočevanja in zahvale za vslišano molitev smo pripravljeni tudi nadalje, koliker bo mogoče, vstrezati svojim naročnikom. Ali ker se v takih dopisih skoraj vedno ponavljajo ravno tiste besede, bodite zadovoljni s tem, da se sploh omenijo. Pa tudi v ta namen je potrebno, da se vsaki podpiše s polnim imenom, ne samo se začetnimi čerkami, kaker smo vže nekoliko krat povedali.

Vas, prečastiti duhovniki, pa prosimo, kaker ste bili dozdaj blagovoljni podporniki naši, bodite tako še nadalje; skušajte pridobiti „Cvetju“ tudi še novih bravcev in dovolite, da se bodo pošiljali zvezki vsem vkupaj pod Vašimi imeni, ker nam razpošiljanje na pozamezne pri večem številu premnogo časa jemlje. Radi Vam bomo zato za vboge pa pridne bravce po nekoliko izvodov po verhu dajali, ako bi to želeli.

Naposled se vsem lepo priporočamo v pobožno molitev in prosimo večnega Boga, da bi razsvetlil naš um, pokrepčal naše moči in blagoslovil naše ponižno delo.

Sveta slovenska blagovestnika
Ciril in Metod.
Deseto poglavje.

Poslednja leta in smert svetega Metoda.

Ko se je trudil sveti Metod z oznanjevanjem svete vere mej Sloveni, mej tem so se godile v Carjem gradu nevesele reči, ki jih ne moremo tukaj na drobno razkladati. Metod, zvesto vdan rimskemu papežu, je padel v nemilost gerškega cesarja in carigrajskega patrijarha, ki sta se sperla s papežem. Cesar Vasilij je neki v jezi rekel, da popade Metoda za gerlo, ako mu pride v roke. Vender se je ščasoma potolažil ter je v jako prijaznem pismu povabil Metoda v Carjigrad. „O človek božji,“ tako mu je pisal, „jako želim videti te. Stori dobro delo, potrudi se priti k nam, da te še enkrat vidim, dokler sem na tem svetu, in prejmem tvoj blagoslov.“

Sveti Metod se je v resnici odpravil v svojo gerško domovino in cesar in njegova družina, da, celo patrijarh Fotij, so ga z veseljem in častjo sprejeli, l. 881. Lahko si je misliti, da mož, kaker sveti Metod, ni šel le cesarja gledat v Carjigrad; ni dvojbe, da je imel pri tem svoje velike namene, ki jih je skušal doseči z gorečo in zgovorno besedo, nakloniti namreč cesarja in njegova sinova Konstantina in Leona k spravi z Rimom in ponovljenju pretergane zveze carigrajske z rimsko cerkvijo. Cesar je tudi v resnici radovoljno poslušal njegove modre svete, ali naravnost se vender le ni dal pripraviti k temu, kar je sveti Metod želel. To je britko žalilo blagega moža in ni mu dalo dolgo se muditi v carskem mestu. Obložen z darili cesarjevimi se je vernil k svojim ljubim Slovenom na Moravsko. — Na vi-

dez torej to njegovo popotovanje ni obrodilo nobenega sadu; v resnici vender ni bilo tako. Cesarju so se Metodove besede globoko vtisnile v spomin ter mu niso dale pokoja, dokler se ni odločil k spravi in pomirjenju s papežem. Tudi cesarjevič Leon, imenovan modroslovec, se je trudil na vso moč, da se izpelje plemenita namera očetova, in ko je po očetovi smerti sam zasel cesarski tron, je povzdignil na patrijarški sedež carigrajski škofa Štefana, ki je berž stopil v zvezo in edinost z rimsko stolico, kaker je to potem ostalo skoraj dve sto let, vse do patrijarha Mihaela Cerularija. Ravno to dvestoletno združenje duhovništva in ljudstva gerškega z Rimom je bil pervi dobri nasledek pohoda Metodovega v Carjem gradu. To je videl sveti mož v preroškem duhu, in zato je blagoslovil v svojem poslednjem nagovoru v velegradski cerkvi ne le velikega kneza Svetopolka, svoje duhovništvo in vse pravoverno ljudstvo, blagoslovil je tudi gerškega cesarja Vasilija in njegovo hišo.

Pa še drugi dober nasledek je imelo popotovanje Metodovo v Carjigrad. Seboj je bil vzel namreč dva svojih učencev, enega mašnika in enega dijakona; ta dva je na željo cesarjevo pustil v Carjem gradu, da bi Slovenom, ki jih je bilo mnogo v mestu, oznanjevala besedo božjo in božjo službo opravljala v materinem jeziku. V dvojnem oziru jako važno djanje! Vstanovljeno je bilo s tem v Carjem gradu slovensko bogoslužje, ki se je pozneje od tam razširilo k vsem Slovenom, ki ga do zdaj obhajajo po gerškem obredu. Drugič pa nam kaže tako ravnanje Metodovo, kako terdno je bil prepričan o edinosti Kristusove cerkve in nebistvenosti vsega, kar je dajalo povod prepirom mej Gerki in Rimom, ker se ni branil svojih duhovnikov puščati pod oblastjo carigrajskega patrijarha prav mej tistim razporom. V resnici so zlasti le narodnostni, in deržavljanski, sploh človeški oziri, ki so nas razcepili in nas razcepljene derže, žalibog, že toliko sto let.

Ko se je sveti Metod vračal iz Carjigrada, je neki ogerski kralj ali poglavar izvedel o njegovem popotovanju ter je poročil svetniku, da bi ga rad videl in govoril ž njim. Neketeri njegovih spremljevavcev so branili Metodu, naj ne hodi k njemu, ker so Ogri divji in surovi ljudje, da se jim ne sme dosti zaupati. Ali sveti Metod se ni dal odverniti, šel je k njemu in s častjo in slavo sprejet je dolgo se pogovarjal ž njim. S poljubom in

velikimi darovi ga je kralj odpustil. „Spominjaj se me, častivredni duhovnik“, tako je djal, „vedno v svojih molitvah.“

Pa tudi pri mnogih kerščanskih občinah se je koliker toliko mudil sveti Metod, ko je čez Panonijo se vračal na Moravsko. Povsod je razveselil ljudi s kratkim primernim nagovorom, duhovnike pa je poterjeval v natančnosti in gorečnosti, posvečeval je nove cerkve in vernim delil svoj blagoslov. Ko se je bližal svojemu stolnemu mestu, so mu prišli naproti poglavarji zemlje in velika množica ljudstva in vsi so se vdali veselju in radovanju, ko so zopet zagledali svojega ljubljenega pastirja. „Obiskal si Gospod našo zemljo“, tako so govorili, „razveselil si jo vračaje nam pastirja naših duš.“

Ali samo še malo časa je imel ostati dobri pastir pri vdani svoji čredici. Sveti Metod je bil v 60. letu svojega življenja, ko je po tolikem trudu in terpljenju začenjal čutiti, da ga moči zapuščajo in že ni več daleč dan, ko se bo končalo njegovo zemeljsko popotovanje. In učenci njegovi so gledali z nezmerno bolečino, kako ljubljeni učitelj začenja bolehati in da se bodo morebiti kmalu morali ločiti od milega mojstra in očeta. Da, v resnici se je bil približal čas, ki ga je bil Gospod odločil, da k sebi pokliče svojega zvestega služabnika. In pristopili so k njemu učenci njegovi rekoč: „Keterega priznavaš, oče in učitelj častitljivi, mej svojimi učenci, da bi v tvojem učenju tvoj naslednik bil?“ On pa jim je pokazal enega izmej zaupnih svojih učencev, ki mu je bilo ime Gorazd, rekoč: „Ta je vaše zemlje sloboden mož, dobro izveden v latinskih knjigah, pravoveren. Bodi nad njim volja Božja in vaša ljubezen ž njim, kaker je tudi moja; on bodi moj naslednik!“ — Gorazd je bil rojen Moravec in, kaker se misli, vže pomožni škof Metodov, nekoliko za Vihingom posvečen v ta namen, da bi mogel Metod ž njima še druge potrebne škofe posvečevati. Ker je dobro znal ne le slovenski in gerški, temuč tudi latinski jezik, je bil zlasti sposoben občevati z Rimom in mej raznimi duhovniki slovenske nadškofije — poleg večine slovenskih jih je bilo namreč tudi kaj gerških in še več nemško-latinskih — posredovati in mir in edinost hraniti mej njimi.

Mej tem se je bližala velika noč leta 885 po Kristusu. Na cvetno nedeljo, ki je bila tisto leto 4. dan malega travna, je vstopil Metod še enkrat v svojo škofijsko cerkev, da opravi, dasiravno truden in bolan, v pričujočnosti kneza Svetopolka, mno-

gih svojih učenčev in velike množice pobožnega ljudstva, poslednji krat sveto nekervavo daritev. Spregovoriti je hotel tudi svoje zadnje pastirske besede k svoji verni čredi ter slovo vzeti od nje za to življenje. Lahko si je misliti, kako je z očetovsko skerbjo opominjal vse, kako naj predragi zaklad vere Kristusove skerbno varujejo in nedotaknjen ohranijo ter si svoje zveličanje, le v Kristusu mogoče, s pravimi kerščanskimi deli zagotoviti skušajo. Kedo pa popiše neizrekljivo žalost in glasni jok, ki je vstal po cerkvi, ko je podelil vsem svoj poslednji blagoslov ter s preroškimi besedami: „Otroci moji, strezite mi, do tretjega dne!“ napovedal dan svoje ločitve s tega sveta? Po stari cerkveni navadi je duhovništvo in ljudstvo žalujoče prebilo te dni v gorečih molitvah za ljubljenega višjega pastirja; on pa je pokrepčan sè svetimi zakramenti, ko je prišel tretji dan, z besedami: „Gospod, v Tvoje roke izročam svojo dušo!“ na rokah svojih duhovnikov mirno v Gospodu zaspal; bilo je v torek velikega tjedna 6. malega travna 885.

Kaker čern oblak se je naglo razširila žalostna novica po moravski zemlji, zaplakal je narod slovenski in od vseh strani je hitelo verno ljudstvo na Velegrad, da še enkrat vidi in pokropi svojega škofa, svojega očeta. Mladi in stari, bogati in ubogi, slobodni in sužnji, zdravi in bolni, moški in ženske so se zbrali v nepreštetih množicah ter so z gorečimi svečami v rokah jokaje spremili velikega merliča k poslednjemu počitku. In duhovniki so opravili zanj sveto mašo po latinsko, po gerško in po slovensko in položili njegovo truplo v rakev v nadškofijski cerkvi na Velegradu v zidi na levi strani za Matere Božje altarjem.

Tako je sveti Metod na tem svetu svoj tek dokončal ter za bratom Cirilom šel vživat plačilo za trud in terpljenje, ki ga je stanovitno prenašal toliko časa iz ljubezni do Boga, iz ljubezni do svojih Slovenov.

* *
*

Zdaj počivata sveta brata v večnem miru v naročju božjem že tisoč let. Ali vojska, ki jo je vzdignil sovražnik zoper njiju, ni prestala do današnjega dne. Za kar sta se vojskovala Ciril in Metod, za to se imamo, Slovenci, tudi mi še vedno vojskovati, in kar sta zato skušala onadva, to bi vtegnili skušati kedaj tudi mi, zasramovanje (Schwärmerei!), obrekovanje (seductor ille!), preganjanje, ječe in biče! Slednja resnica zahteva svoje kervne

priče na tem grešnem svetu; saj je svet celo Boga — Kristusa križal! Ostanimo torej stanovitni v boju sv. Cirila in Metoda in učimo svoj slovenski rod sveta brata poznati in spoštovati, častiti in ljubiti, ne le, kaker druge svetnike božje pozna in časti, temuč tako, kaker gre njima, ki sta slovenski rod poznala in ljubila, kaker nihče drugi ne pod soncem. Kedor pa pravi: „Sv. Cirila in Metoda le častimo in ljubimo; to, kar sta nekedaj pridobila Slovenom, pa ne velja ničeser, s tem našega ljudstva nikar ne begajmo in ne motimo!“ — kedor tako misli in govori, tisti je, kar je, in resnice ni v njemu. Bog odpusti takim Slovenom Neslovenom, Bog jih razsvetli in sveta brata Ciril in Metod prosita zanje! Pa prosita tudi za nas, ki se deržimo vajune svete zastave, hrabra vojvoda naša! prosita, vedno prosita za ves vajun slovenski rod, da bo po nauku, ki sta ga vidva učila, svojemu Bogu zvesto služil, vesoljnemu človeštvu v korist, v večno zveličanje sebi!

Tersat,

slavno svetišče Matere Božje na Hervaškem.

(Konec.)

Čudeži in vslišane molitve.

Od tistega časa, ko so angeli sveto Hišico na Tersat prinesli, pa do današnjega dne roma pobožno ljudstvo z velikim zaupanjem tjakaj in Marija ne preneha skazovati se „Mater milosti“. To nam pričajo obilni čudeži in vslišane molitve. K tem, ki so bili že omenjeni v tem spisu, dodati jih hočemo še nekoliko. Vseh pa, kaker nam jih zgodovina sporoča, ni nam mogoče zapisati, v „Cvetju“ bilo bi premalo prostora za to.

1.) Leta 1599 razsajala je v Reki strašna kuga; smert je zahtevala dan za dnevom svoje žertve. Ljudje so bili zelo poterti in žalostni. V tej veliki britkosti zatečejo se k Materi Božji Tersaški. In glej! Hitro so bili vslišani njih vzdihi. Nad svetiščem prikaže se na nebu svetal križ, ki se začne pomikati proti mestu, nad keterem postoji okolo pol ure. Od tega časa

prenehala je bolezen naenkrat in Rečani so šli veselo s procesijo na Tersat zahvalit se Kraljici nebeški. V ta spomin pridejo po obljubi vsako leto na praznik Marije Snežnice, 5. avgusta, s procesijo na Tersat. Mašnik položi na altar šest sveč rekoč: „Obljubili smo, milost smo dobili, obljubo ponavljamo“. V zahvalo imajo tudi slovesno peto mašo.

2.) Leta 1601 taborilo je mnogo Turkov na bližnjem grobniškem polju; namenili so opleniti cerkev Matere Božje. Ali vstal je strašan vihar z dežjem, kaker da bi ga bile čeznatorne moči izlivale. Turki pobegnejo vsi preplašeni, verh tega pa še Hervatje za njimi vdarijo ter jih mnogo pobijejo in polovijo. Zahvalili so se potem Mariji za to milost.

3.) Družina grofa Erdödi-ja, o keterem smo povedali, da je daroval za ozdravljenje svojega sinu svetišču srebern kip Matere Božje, — zadobila je še neko drugo posebno milost. Neki drugi sin tega grofa je bil slep. Se zaupanjem se zateče k Materi Božji Tersaški in vslišan je bil. Na začudenje vsim okoli stoječim je spregledal. V zahvalo daroval je cerkvi lep kelih, samostanu pa obilno milostinjo.

4.) Leta 1661, 15. avgusta ozdravel je naglo iz smertne bolezni Andrej Bernard iz Gornjega grada. Ker se je priporočil Materi Božji Tersaški, zadobil je to milost. Prišel se je tudi sam zahvalit in prinesel je obljubljeno podobo.

5.) Leta 1673, 12. julija napadle so štiri dobro oborožene ladje iz Aljžira dve ladji „maljeških vitezev“ — keterih eno je vodil Rečan Matija Frakassa. Ali kaj hočejo dve ladji proti štirim, ki so jih obdajale. V tej sili se spomni Frakassa Marije Tersaške; loti se boja in srečno zmaga. To dogodbo je dal narisati in prinesel je podobo na Tersat leta 1674.

6.) Lehko se reče, da je pokazala Marija tudi v sledečem slučaju svoje vsmiljenje. Neki katoličan izneveril se je in postal Turek; ko tak je živel tudi v turškem zakonu. Milost božja mu je vender um razsvetlila. Sè ženo in otroki pobegne in pride v te kraje. Želel je svojo zmoto popraviti in oprati se svojih grehov. In z Marijino pomočjo je to tudi storil. Leta 1680, 2. avgusta na porcijunkulo, spravil se je sè sveto cerkvijo in se je očitno odpovedal Mohamedovi zmoti. Potem se je lepo spovedal in obhajal. Žena in otroci pa so bili slovesno kerščeni, potem pa sta se oba po cerkvenem obredu poročila pred altarjem Ma-

tere Božje — v pričo obilo duhovnikov, žlahtnikov in drugega ljudstva.

7.) Leta 1692, 22. maja, ozdravela je s pomočjo Matere Božje Tersaške neka gospa iz Ljubljane. Terpela je neprenehoma bolečine v glavi, ki so ji pa ta dan prestale. V zahvalo je poslala kito svojih las na Tersat.

8.) Ravno tistega leta je dal postaviti Janez Uzolini v kapelici nov altar, kaker je bilo že povedano. Za ta čas, ko so ga postavljali, treba je bilo čudodelno podobo kam prenesti. Redovniki so sklenili shraniti jo dostojno za toliko časa v zakristiji; odločili so se prenesti jo slovesno s procesijo tjakaj. Ljudstva je bilo mnogo pričujočega. Redovniki stopijo v kapelico in hočejo podobo sneti; ali na noben način se ne da podoba zgeniti; čim bolj so si prizadevali dobiti jo, tim terdniše je stala pripeta. Ker pa ponižni Devici dopada molitev ponižnih, vslišala je tudi ona prošnjo nekega ponižnega patra, keteri jo je kleče pred altarjem milo prosil, da naj izvoli preseliti se za nekaj časa drugam, dokler ji ne pripravijo slavnišega mesta. Ko je kratko molitev opravil, vzdigne ta pobožni redovnik brez zapreke sveto podobo z altarja. Mej prenašanjem obdajal jo je majhin ali svetal oblačič; shrambo pa v zakristiji, kamer so imeli podobo postaviti, napolnila je čudna svitloba.

Ko je bil altar postavljen, sklenili so sveto podobo še slavniše prenesti zopet na altar. Iz tega namena povabi samostanski predstojnik Nikolaja Salon-a, titularnega škofa Makarskega, infuliranega opata in župnika Ternovskega, da bi on slavnost vodil. Prišlo je mnogo ljudstva, ki se je vverstilo v procesijo se svojimi 75 znamenji in križi. Opat se poda v svoji škofovski obleki v zakristijo, štirje menihi pa v levitovski obleki čakajo z lepim tronom, da bodo sveto sliko slovesno prenesli. Zakristan odpre shrambo in glej! svetal oblačič se zopet od podobe vzdigne in razsvetli vso zakristijo, in tudi serca vernih, da vsi na kolena popadajo in Marijo ponižno počastijo. Podobo postavijo varno na tron ter jo nesejo v procesiji iz cerkve ven na prosto. Procesija je šla po pokopališču in naprej okoio samostanskega verta. Mej tem se je zvonilo in topiči so pokali. Maljteške ladje na morju pa so streljalo s topovi. Opat je štirikrat blagoslovil svet s podobo. Ko se verne procesija v cerkev, vzdigne se od svete podobe oblačič zlate barve proti nebu in počasi izgine. Odpeli so potem „Te Deum“ (Tebe Boga hvalimo) ter postavili sveto

sliko na odločeno jej mesto. Leta 1693, 27. januarja poslal je pa Nikolaj Salon na Tersat Materi Božji svojo škofovsko kapo, palico in persni križ v zahvalo za več milosti, ki jih je po Mariji prejel. —

9.) Leta 1694 ozdravela je na prošnjo Marije Tersaške neka žena iz Ljubljane. Bila je že na kraju groba, 8. septembra jo je pa Marija rešila iz nevarnosti.

10.) Ravno tega leta popotoval je neki gospod iz Ljubljane sè svojo gospo. Po nesreči pade ona raz konja in vsakedo bi bil mislil, da se mora poškodovati; ali mož se hitro oberne do Marije Tersaške in ni se ji prigodilo prav nič žalega, popotovala je mirno naprej.

11.) Leto poznej zadobila je žlahtna ljubljanska družina Fierenpheil po pomoči Matere Božje Tersaške ozdravljenje svoje edine novorojene hčerke.

12.) Leta 1700 šel je brat Fabijan Bizijak iz Tersaškega samostana na vinsko biro v Cerkvenico, dolu proti Senju. Ko se vrača po morju z nabranim vinom, nastane hud vihar; morje se hudo peni ter preoberne ladjo in vse, ki so bili v njej. V tej sili zatečejo se k Devici Tersaški. Brat Fabijan je bil že na dnu morja; ali glej čudo, spet pride na verh, in deržečega se za sod vina veržejo ga valovi na reško obrežje; ž njim so se rešili tudi vsi, ki so bili v ladji, do enega.

13.) Leta 1703, 23. novembra zadobila sta zopet dva ljubljančana veliko milost, ker sta se priporočila Devici Mariji Tersaški. Eden je bil slep ter je spregledal, drugega je pa Marija rešila iz smertne bolezni.

14.) Leta 1709 je neki mož iz Liča na Hervaškem naenkrat mutast postal. Zdravniške pomoči mu niso nič koristile. Načelnik soseske svetuje ženi, da naj bi se zatekli k čaznotorni pomoči. Revež priroma na Tersat, milosti iskat. Komaj stopi v cerkev, že čuti, da mu je nekaj bolje; ko pa v Kapelico pred altar stopi, odveže se mu jezik popolnoma, tako da so se vsi čudili. Pobožno opravi sveto izpoved ter se verne ves radosten domov.

15.) Tudi pri Novemmestu pokazala je Marija svojo mogočnost. P. Pavlin Rutar, sporočil je sledeče na Tersat: „Naznanjam, da se je 14. tega meseca (t. j. decembra 1721) preobernil čoln s tremi osebami na izstopivši Kerki pri Strugi. Čoln se je potopil in one so bile poldrugi četert ure večinoma pod vodo. Kaker hitro je pa neka pobožna oseba na pomoč poklicala kro-

nano Mater milosti na Tersatu, prišle so vse tri žive in nepoškodovane na suho. Tega čudeža bil sem očividna priča jaz Pavlin Rutar, vikar in pridigar reda Manjših bratov okrajine sv. Križa, hervaško-kranjske."

16.) Neka dolga in huda bolezen je terpinčila Frančiška Domines-a, Goričana. Pomoči je iskal pri Materi Božji Tersaški in dobil jo je tudi. Napravil je neko obljubo, ketero je potem spolnil in na Tersat prišel 6. septembra 1724.

17.) Čudno je tudi to ozdravljenje. Andrej Orešič s Kranjskega, bil je pet let slep. Priporoči se Materi Božji na Tersatu in obljubi tudi tjakaj romati. Kraljica nebeška ga vsliši in podari mu dragi zaklad vida. Hvaležno se ji pride zahvaliti 9. maja 1726.

18.) Ravno to leto dogodil se je drugi čudež, ki ga je vredno opomniti. Neka Ipavka, Helena Mahorčič, bila je od rojstva šepava, da so jo morali pestovati do 35. leta. V tej žalosti zateče se k Materi Božji Tersaški in obljubi tjakaj romati. 17. maja 1726 prinesejo jo domači na Tersat. Ko pridejo do znožja hriba, glej čudo! vzdignila se je nekoliko že sama. Ko je pa potem v cerkev stopila, ozdravela je naenkrat popolnoma in hitela pred altar goreče zahvaliti se Materi milosti.

19.) Leta 1727 dobil je posebno milost od naše Matere Božje tudi Peter Usolini iz Škednja pri Terstu. Razsajala je 7. avgusta huda nevihta; strele so strašno po zraku švigale; tri se zaženejo o petih popoldne se strašno silo v grad, ki je bil pod Usolinijevim varstvom. Zadele so ravno v kuhinjo, kjer je bil ravno on sè svojim sinčekom. V tej strašni nevarnosti priporoči se naglo Materi Božji na Tersatu. Zruši se mnogo kamenja skupaj, ali po Marijini milosti ostaneta on in sinček nepoškodovana. V zahvalo prišel je 15. avgusta sè svojo ženo bosonog in peš na Tersat, prinesel je obljubljeno podobo in lepo svečo ter se Materi milosti lepo zahvalil.

20.) Od 1. novembra 1728 do 21. julija prihodnjega leta ležala je od smertne bolezni terpinčena Agata Premerl iz Verhpolja pri Ipavi. Videti je bilo, kako se ji vsaki dan smert bliža; moči so jo vedno bolj zapuščale in telo je oterpnilo. V teh okoliščinah obišče jo neki sosed ter ji reče: „Zakaj se ne poslužiš tega znamenitega leka ter na pomoč pokličeš nebeško Devico

Tresaško; ki je obilna v svoji radodarnosti?“ Bolnica posluša pazljivo te besede, dobro jih premisli ter obljubi romati na Tersat. Potem reče domačim: „Na Tersat pojdem k Mariji, mojemu veselju.“ Oh, v grob, v grob te bomo kmalu nesli; nikar na Tersat ne misli“. „Da, pojdem“, odgovori ona, „in zdrava bom tjakaj prišla.“ Marija je to njeno zaupanje z veliko milostjo poplačala. Bolnica vstane in v dveh dnevih je bila že na Tersatu; 23. julija se je že na tem mestu Kraljici nebeški goreče zahvalila.

21.) Leta 1724 terpel je strašne bolečine na kamnu P. Leonard Marija s Kerka, provincijal frančiškanov dalmatinskih. V tej preveliki stiski obljubi obiskati Mater milosti na Tersatu, ako ozdravi. In glej čudo! nemudoma vstane zdrav. 8. junija prišel je resnično na Tersat.

22.) Leta 1733 obolel je na smert sinček barona Jurija Vajkarda (Weicard), vojaškega poveljnika v Brnu na Moravskem. Pobožni oče se priporoči naši milostni Materi in svetemu Frančišku Serafinskemu. Obljubi tudi napraviti otroku frančiškansko obleko in romati na Tersat. Komaj so tako obleko postavili na posteljo, je otrok ozdravel v veliko veselje starišev, ki so se prišli Mariji zahvalit 21. maja 1734.

23.) Mogočnost Matere Božje Tersaške občutil je tudi Napolitanec Emanuel Tughi. V svojih velikih stiskah priporočil se je naši Materi milosti; obljubil je tudi svetišče obiskati, ako bode vslišan, Marija je njegove prošnje vslišala ter mu milost skazala.

24.) Leta 1738 ležal je v bolnišnici „Vsmiljenih bratov“ na Dunaju Anton Kastelec, duhovnik. Bil je na smert bolan in brez upanja, da ozdravi. Ali on si poišče veščega zdravnika. Priporoči se naši kronani Kraljici in ona mu je podelila popolnoma zdravje. Hvaležno je priromal potem na Tersat počastit „Mater milosti.“

***

To je le malo število milosti, ki jih je Tersaška Kraljica podelila; zgodovina nam jih sporoča še mnogo več. Hoteli smo pri tej zbirki ozir jemati bolj na znamenitost posameznih čudežev in na to, ako so se tudi mej Slovenci godili. — Zgodovina nam sporoča, da so čutili zlasti mornarji potrebo klicati Tersaško „Morsko zvezdo“ na pomoč in mnogokrat jih je tudi rešila. Podobe pod korom v cerkvi nam pričajo, da tudi v novejših časih ni jenjala Marija tim vbožcem milosti deliti. Še te dni prinesel

je neki mornar Mariji v dar svečo, tako veliko, kaker je sam; moral jo je dati navlašč za to napraviti. Dobil je milost od Marije. Tudi druge stvari iz novejših časov nam pričajo, da je vedno še na Tersatu živi studenec milosti.

Odpustki, ki se morejo dobiti na Tersatu.

Kaker sploh svetišča, tako ima tudi Tersat neke dneve, ko si morejo romarji več milosti in dobrot pridobiti. Namestniki Kristusovi v Rimu potegovali so se za to slavno svetišče in branili so njegove pravice, in ob enem podelili tudi več odpustkov.

Leta 1455 podelil je papež Kalist III. vsim kristijanom, ki se spovejo, obhajajo in potem Tersaško cerkev obiščejo, odpustek 7 let in sedemkrat štiridesetdanske odpustke, in sicer na sledeče dneve: vse nedelje celega leta, na praznik Rojstva Kristusovega in njegovega vstajenja, na binkošti, na praznik posvečenja cerkve, na dneve posvečene Materi Božji in aposteljnom.

Inocencij XII. podelil je popolnoma odpustek enkrat v letu vsakemu, ki se spove, obhaja in Tersaško svetišče obišče. V Rimu 24. januarja 1692.

Klemen XI. dovolil je obhajati 10. maja, kot dan prihoda svete Hišice, Tersatu in celi škofiji Senjsko-Modruški kaker tudi celi frančiškanski okrajini svetega križa, leta 1709. Ker je pa želel še bolj znamenitost tega dneva povzdigniti in Tersaško svetišče povišati, dovolil je leta 1717 popolnoma odpustek vsem kristijanom, ki se spovejo, obhajajo in svetišče obiščejo ter tamkaj molijo za povišanje svete cerkve, za vničenje krivoverstva in edinost kristijanskih vladarjev.

Pobožni kristijan pa lahko dobi na Tersatu še mnogo več odpustkov, kaker te, ki smo jih tukaj našteli. Tersaško svetišče izročeno je namreč redovnikom svetega Frančiška in po frančiškanskih cerkvah se more dobiti večkrat popolnoma odpustek. Marija ni torej zastonj pripeljala na svoj kraj sinove svetega Frančiška, ker je vedela, da bodo namestniki Kristusovi skerbeli za obilne odpustke po njih cerkvah.

Pogled v Bosno in Hercegovino.

(Konec.)

Iz dozdaj povedanega je lahko sprevideti, kako so katoličani v tej nesrečni deželi bolj in bolj obožali. V resnici nam kaže ta stran zgodovine njih terpljenja podobo otožno in žalostno, da si ne moreš bo j žalostne misliti. Frančiškanom je bilo sicer dovoljeno nekoliko zemlje imeti, kaker smo vže omenili; pa tudi oni so večkrat vse zgubili, večkrat so morali celo svete cerkvene posode zastaviti. Še neprimerno hujše pa se je godilo katoličanom neduhovniškega stanu. Oni niso imeli tako rekoč nič svojega. Skoraj vsa obdelana zemlja je bila v mohamedanskih rokah in tako je celo še dandanašnji. Mohamedanski veliki posestnik prepušča kristijanu kos svoje zemlje, da mu jo obdeluje ter določen del pridelka izročuje. Bogati mohamedani imajo po mnogo takih kmetov. Njih dolžnosti so bile v prejšnjih časih različne ali vedno zadosti težke, od 17. stoletja nadalje pa še vedno težje vse do poslednjega časa turskega gospodarstva. Avstrijska vlada je sicer marisikaj popravila, ali naenkrat se ne da vse storiti. Še bo marisiketera kapljica vode stekla po Savi, preden si bodo katoliški kmetje v Bosni pomogli do primerne premožnosti.

Tudi po mestih so katoličani najvbožniši, pa jih je sploh tudi le malo; kupci, ki si s tergovino pridobivajo premoženje, so od nekedaj kristijani gerškovshodne cerkve in za njimi neketeri mohamedanci.

Pri tolikem vboštvu katoliških prebivavcev ni da bi se čudili, ako ne vidimo v Bosni po vaseh velikih cerkev in visokih zvonikov, še manj pa na vsakem hribcu in holmcu cerkvico ali kapelico. Sploh je malo cerkev v deželi in še te so grozno siromaške in komaj z najpotrebnišimi rečmi za službo božjo preskerbljene. Mnogo občin ima samo kapelico na pokopališču, ki je pa tako majhina, da more le mašnik pod streho biti; ljudstvo mora na prostem stati tudi v najhujši zimi in v najslabšem vremenu. Pa boljših cerkev katoličani, tudi ke bi jih bili mogli, niso smeli zidati, ker je bilo to do najnovejšega časa prepovedano. Še le od leta 1850 nadalje se je dalo dobiti iz Carjigrada dovoljenje k zidanju te ali one veče cerkve. Od tedaj so se za-

čeli množiti tudi samostani. Do omenjenega leta so bili le trije stari, zdaj pa jih je samo v Bosni že sedem. Tudi mnoge cerkve so se postavile v tem času, dasi večinoma jako siromaške; neketere znamenitiše so se dozidale, kaker samostanska cerkev v Gučji gori pri Travniku; tudi velika cerkev v Rami, kjer je nekedaj bil samostan, se je začela že pred avstrijskim zasedanjem, mnoge druge nato. Tudi nižje šole so imeli katoličani že prej po mnogih farah; vse so zderžavali frančiškani sami. Nadarjene mladeniče so učili in odgojevali tudi tako dolgo, da so jih mogli sprejeti v red in poslati ali v Avstrijo ali na Laško učit se bogoslovja.

Leta 1881 se je po sporazumljenju svetega očeta papeža z našim presvitlim cesarjem katoliška hierarhija ali duhovna vlada v Bosni in Hercegovini vstanovila, kaker je sploh znano. Začela se je za nesrečno deželo kaker v deržavnem tako tudi v cerkvenem oziru nova doba, po dolgi, terdi zimi, kaker upamo, doba vesele spomladi in blagoslova polnega poletja. Vsegamogočni Bog izpolni to naše upanje, vsliši naše prošnje! Razsvetli zapeljane, da se vernejo v pravo cerkev Gospoda našega Jezusa Kristusa, in spravi ločene brate, da se zedinijo v kerščanski ljubezni pod verhovnim pastirjem in namestnikom Kristusovim, našim ljubljenim očetom Leonom XIII., ki nam ga Bog ohrani še mnoga mnoga leta!

Cerkev in cvetje.

XI.

Naposled imamo govoriti posebe o rastlinah, ki se goje v toplici ali topli hiši (topli steklenjači). Pa ker ne pišemo za vertnarje ali bogate gospode, ki jim ne manjka raznih rastlinjakov, bomo našteli tu le tiste rastline, ki se dajo dobro gojiti tudi v navadni po zimi kurjeni izbi; saj bi druge sploh tudi ne bile za cerkveno rabo.

Achánia Malvavíscus, tudi *Malvavíscus arbóreus* imenovan germ ali majhino drevesce, cvete skoraj celo leto jako lepo škerlatno erdeče. Množi se po setvi in s potikljeji; poleti potrebuje dosti zraka in vode. Za zmerno izbo je ta rastlina prevelika;

vender se lahko dolge veje prirežejo brez škode. Nižja in zato za izbo pripravniša je *Achania mollis*, ki je sicer prejšnji podobna in ravno tako gojiti.

Achimenes coccínea, *grandiflora*, *longiflora*, *patens*, *cupreata* itd. jako lepe cvetlice z luskinastimi korenčki, ki se sušca meseca vsade ali posamezni v majhine ali po več vkup (4—5) v veče (kakih 30 cm. široke) posode. Zemlja se zmeša iz 2 delov listne, 1 dela lesne, 1 rušne in 1 dela peska. Na to zemljo se dene 5 cm. na debelo mahu in nanj se polože korenčki, ki se potem pokrijejo sè zemljo kaker je spodaj. Ko začno poganjati, se dopolnijo posode se zemljo tako da ostane na verhu še za 5 cm. prostora, ki se izpolni z mahom. Posodé se postavijo na najgorkejši kraj v izbi in v začetku prav malo, pozneje, ko začno rastline poganjati pa obilo zalivajo, tudi včasih porose (samo da tedaj ne smejo na soncu biti, dokler se ne osuše). Jeseni začno rastline medleti in peresa sušiti se; tedaj se čedalje menj zalivajo, in ko se popolnoma posuše, se vzamejo korenčki iz zemlje in v suhem pesku shranijo na hladnem kraju, da ne začno prezgodaj vnovič poganjati.

Adámia versícolor (imenovana po nekem John Adam predsedniku najvišjega sodišča v Kalkuti v Indiji) jako lepa germičasta, hortenziji podobna rastlina, ki se razcvete včasi že vinotoka meseca ter cvete do božiča ali do spomladi. Poleti se postavi v senčnat kraj na prosto in potrebuje mnogo vode. Cvetje je v začetku belo, potem vijolično, na posled jasno modro; barvani popki se vidijo nekaj mesecev preden se razcveto. Množi se po setvi in potikljejih.

Agathéa amellóides (imenovana tudi *Cineraria amelloides* ali *Aster capensis*) cvete poleti in jeseni nebno modro, dobra stara izbna rastlina, ki naj stoji v sončnem oknu, poleti na prostem.

Amaryllis Tettaui ali *Hippeastrum robustum*, čebuljarica, mej vsemi amarilidami najboljša za izbo; cvete jesen in pozimi žametno temno-erdeče. Perje ostaja vedno zeleno.

Anthurium Scherzerianum (beri: „antúrijum šercerijánum“) lepa in dandanašnji jako čislana rastlina z dolgimi, temno-zelenimi peresi na dolgih recljih in krasnimi živo-erdečimi cveti, ki se skoraj po dva meseca ohranijo v nespremenjeni lepoti. Zahteva z lesnim ogeljem zmešano nepresejano resno zemljo in bolj široke kaker visoke, dobro prepuščajoče posode. V izbi zlasti dobro raste, ako stoji nad akvarijem (posodo z vodo, kjer se goje „zlate

ribice“ in sade vodne rastline). Cveto že majhine rastline in čez leto dni dozori tudi sad (nekake jagode). Razni drugi anturiji se za naš namen ne morejo priporočati, kaker so lepi.

Aphelándra (ali *Justícia*) *cristata, speciosa, Leopoldi, Liboniana* itd., germiči z jako lepim perjem in cvetjem. Potrebujejo obširnih posod in rahle redivne zemlje. Zalivajo se zmerno; le keder rastejo obilniše. Najlepše cvete *A. pulcherrima. A. Roezlii* ima lepo sreberno-belo listje in rumeno-erdeče cvetje jesen in po zimi. Množe se lahko s potikljeji. Le mlade rastline so lepe.

Ardísia crenulata, germ s krasnimi škerlatno-erdečimi jagodami jesen in pozimi.

Aréca rubra in *sápida*, jako lepe paljme, ki se v izbi dobro deržite; drugi celo malo ogreta bolj vgaja.

Aspidístra élátior, prijetna listna rastlina, mej vsemi, ki se dajo v izbi gojiti, najmenj občutljiva. V izbi raste celo lepše ko v rastlinjaku; ljubi senco in redko presajanje. Spremen z belo pisanim perjem se imenuje tudi *Plectogyne variegata.*

Begónia (imenovana po nekem Mihelu B e g o n, ki je bil v 17. stoletju kraljev namestnik na španskem otoku Santo Domingo). Ta rastlina ima mnogo raznih verst, keterih se neke ponašajo z lepim velikim po strani zasukanim perjem, druge z lepim, živo-barvanim cvetjem, tretje pa ob enem s tem in onim. Lepo pisana velika peresa ima zlasti *Begonia Rex* z mnogimi različnimi spremeni. Ali v izbi se te verste begonije ne ohranijo dolgo lepe; tudi dandanašnji niso več tako priljubljene, kaker so bile pred kakimi 30 leti. Zdaj se bolj cenijo begonije z lepim cvetjem in te so tudi za izbo primerniše; celo na prostem se neketere dajo gojiti kaker druge vertnice. Neketere od teh rastejo iz oblic ali gomoljev ter se morejo suhe prehraniti čez zimo: *Boliviensis, Davisi, discolor, Froebeli* (lepa, sè škerlatno erdečim cvetjem), *Pearcei* (cvete rumeno), *Sedeni non plus ultra* (z velikimi, škerlatnimi cveti), *Veitchii, robusta perfecta* itd. Druge ostanejo čez zimo zelene in celo cveto pozimi: *heracleifolia, hydrocotilefolia, incarnata, manicata, semperflorens* in druge. Posebno velike razno erdeče, rumene ali bele cvete ima *hybrida gigantea*, ki jo je vzgojil F. C. H e i n e m a n n v Erfurtu. Tudi polnocvetne begonije se dobe, pa so do zdaj še primeroma drage, 70 kr. do 3 gl. ena sama oblica. — Vse begonije ljubijo listno zemljo sè šestino peska, poleti mnogo zraka in senco pred pekočim soncem. Navadno dajejo obilo semena, ki je silno drobno in se vsejano ne sme pokrivati

se zemljo. Seje se lahko že svečana in kali, ako ima 12 do 15 stopinj gorkote v treh tjednih. Rastlinice se od začetka komaj vidijo in perve mesece prav počasi rastejo. Pikirajo se berž ko se dajo prijeti. Konec majnika se morejo presaditi na vert.

Billbergia (ime po švedskem botaniku J. G. Billberg) *pyramidalis*, *rhodocyanea*, *Appuniana*, *Liboniana*, *splendida* itd., vse jako lepe rastline, ki ob raznih časih pozimi prekrasno cveto. Vse se dajo brez posebne težave v izbi gojiti. Keder cveto, naj se postavijo na hladan senčnat kraj, da se cvet delj časa ohrani. Ako ni celo premraz, bi se dale torej pozimi cvetoče postaviti na oltar vsaj za nekaj ur. Sicer pa so čedne tudi brez cvetja.

Caládium, gomoljate rastline z velikimi, ščitom podobnimi, navadno krasno pisanimi peresi. Gomolji se vsade svečana ali sušca meseca v zmerno velike posode z dobrim odtokom ter kake 4 cm. visoko s perstjo pokrijejo. Posode se postavijo za peč in zmerno vlažne derže. Ko se prikažejo perva peresa, deni rastline na tak kraj v izbi, kamer sicer sončni žarki ne sežejo, pa je vender koliker mogoče svitlo. Zdaj se tako obilo zaliva, da voda vedno v podstavkih stoji. Rastline rastejo silno hitro, tako da jih je treba kmalu presaditi, kar se mora jako pazljivo delati, da se korenine ne poškodujejo. Zemlja, da jim bo vgodna, se zmeša iz treh delov dobre vertne, 1 dela resne, 1 rušne, 1 drevesne zemlje in treh delov rečnega peska ter nekoliko zdrobljenega starega frajha. Presajene naj stoje še nekaj dni v senci, potem se postavijo tako, da jih zjutraj sonce obseva, nigdar pa ne opoldne, ker bi jim ožgalo peresa. Če je treba, se presade še enkrat; zalivanje z gnojili dela čudeže. Ob vročih dneh se smejo tudi porositi, samo da ne, ko so na soncu. Jesen začne rast ponehavati in perje orumeni; tedaj se le še celo malo zaliva, dokler steblo in perje odpade; gomolji gredo v se ter se puste v zemlji in hranijo na hladnem. V prihodnjem svečanu se zopet začno priganjati po naznanjenem načinu. Tako popisuje gojenje teh prekrasnih rastlin v izbi dr. Emil *Kalender* v knjižici „Die Kultur der Zimmerpflanzen“ (2. Aufl. Köln 1883 pg. 40 id.). Gdor si upa, naj poskusi, pa mi mu nočemo odgovorni biti za vspeh ali nevspeh. Sploh se morejo priporočati za cerkveno rabo le *Caladium esculentum*, *violaceum*, *nymphaeaefolium* in *macrorrhizum* (*Colocasia antiquorum*), ki se vsade poleti lahko tudi na vert kaker *Canna*.

Cárica Papaya (beri: „kárika papája“), dinjevo drevo, z ricinovemu podobnim perjem, dišečim cvetjem in velikimi, dinjam

podobnimi, okusnimi, zlato rumenimi sadovi. Zgoji se lahko iz semena, najlažje na peči v lahki peščeni zemlji, ki se derži zmerno vlažna. Hoče mastno se starim govejim gnojem mešano zemljo, poleti mnogo, po zimi malo vode.

Centradénia floribúnda, rósea in *grandiflóra*, vedno zeleni germiči, ki cveto lepo in bogato pozimi in spomlad v sončnem izbnem oknu. Pred naravnostno pečno gorkoto kaker tudi pred vročimi sončnimi žarki jih je treba varovati.

Céreus coccíneus, flagelliformis in *speciosissimus*, trije izmej mnogih kaktov te verste, ki se dajo dobro rabiti tudi v cerkvi (drugi cveto le po noči). Spadajo v zmerno ogret rastlinjak, pa se dobro imajo tudi v izbi v prav sončnatem oknu, kjer morajo stati pri miru in vedno ravno tisto stran proti soncu obernjeno imeti. To mora tako biti tudi ko se od rožnika do kimavca vun postavijo na sončen pred dežjem koliker mogoče zavarovan kraj. Ljubijo majhine kahle (10 cm. visoke in ravno tako široke), zemljo iz listne, rušne in gnojne mešano, s petino peska. Zalivajo se poleti po enkrat na tjeden, pozimi na 14 dni, pa le ako stoje na svitlem, kjer je 8 do 12 stopinj gorkote.

Chlorophytum Sternbergianum (imenuje se tudi *Anthericum comosum*, *Hartwegia comosa* in najnavadniše *Cordyline vivipara*). Ta lepa rastina ima na dolgih tenkih steblih neznamenite bele cvetke; za njimi pa se prikažejo mlade rastlinice, ki na visečih steblih rastejo in korenine poganjajo v zrak. Potrebuje prav redivne zemlje v širokih posodah. V izbi dobro raste, samo da se pri miru pusti na svojem mestu. V cerkvi bi na nekoliko višjih oltarnih simzih lepo stala. Pripravna je zlasti, za tako imenovane ámpole, ki pa v cerkvi niso dovoljene, kaker smo vže povedali.

Clerodéndron frágrans ali *Volkaméria japonica*, do dva metra visok germ z rumenkasto ali erdečkasto belim prijetno dišečim cvetjem, se da v izbi brez težave gojiti. Ako se derži poleti na hladnem in suh, cvete pozimi v izbi. Množi se brez težave po koreninskih izrastkih.

Clivia miniata (imenuje se tudi *Himantophyllum* ali kaker vertnarji navadniše pišejo *Imantophyllum* ali *Imatophyllum miniatum*, — *Himantophyllum* ker ima jermenom podobne liste, *Clivia*, beri „klivija,“ po neki vojvodinji northumberlandski iz hiše Clive); jako hvaljena rastlina, ki se mej vsemi čebuljaricami za izbo ko najboljša in najlepša priporoča. Cvete lepo živo erdeče svečana ali sušca meseca in potem velikega serpana še enkrat.

Ako se poletni cvet odstrani berž ko se začne kazati, pride zimski vže grudna meseca. Ker je ta rastlina vedno zelena, potrebuje zmirom nekoliko mokrote, keder počiva, malo, keder raste, obilo. Zemlja se ji daje krepka iz ilovnate in listne sestavljena ter se sperstenelim govejim gnojem in s peskom mešana. Keder raste in zlasti keder ima cvesti, naj stoji v sončnem oknu, poleti lahko tudi na prostem. — Podobne, vender ne tako lepe so tudi *Clivia nobilis* ali *Aitonii* in *cyrtanthiflora van Houtte.*

Cocos Weddeliana, paljma, mej vsemi morebiti najlepša, ker ne zraste čez dva metra visoka za altar kaker nalašč. Pozimi jo zalivaj z gorko vodo v podstavek, od koder se ohlajena izlije. Jako lepa je tudi *C. Romanzoffiana.*

Coffea arabica, kofetovo drevo, raste v izbi bolje kaker v toplem rastlinjaku, cvete in diši kaker jazmin in sad rodi, črešnjam podobne, naposled temno erdeče jagode. Za seme navadni kofe, kaker se po štacunah dobiva, ni dober, kupiti se mora pri vertnarjih. To se tako, kaker se dobi, vsadi v kahlo z rahlo zemljo ob kraju in rastlinice se potem posamezne presade v ilovnato rušno zemljo. Glavni mladici in vejam se odščipne konec, da rastlina nizka in košata ostane. Derži se, koliker mogoče na svitlem in včasi oberne, da ne raste na eno stran; perje se včasi očedi z mokro gobo in rastlina zalije, keder je treba. — V poslednjem času se vpeljuje *Coffea liberica*, ki ima mnogo veča peresa. Obe mislimo da ste tudi za naš namen priporočila vredni.

Coleus. To krasno rastlino smo že imenovali mej vertnicami, pa jo omenjamo tu še enkrat, ker se najlepši njeni spremeni le v rastlinjaku in v izbi dajo gojiti. Kaker je znano, ni cvetje, kar dela to rastlino tako lepo in imenitno, temuč perje, ki je razno živo erdeče, rumeno, belo in razno pisano. Mej naj lepšimi spremeni se imenujejo: *Golden Gem*, *Troubadour*, *Duchess of Edinburgh*, *Generaldirector Jühlke* itd. Množe se jesen s potikljeji, ki se na gorkem kmalu vkoreninijo. Spomlad se presade v posamezne posode z mastno zemljo, ki se ji nekoliko roženih steržin primeša.

Córypha (*Livistona*) *austrális* in *Gebanga*, najboljše paljme za izbo.

Crássula coccínea, *versicolor*, *falcata* (*Rochea falcata*), *capitata*, *lactea*, *odoratissima* itd., južno-afriške rastline s tolstimi stebli in peresi, lepim, razno dišečim cvetjem. V izbi, v sončnih oknih rastejo prav dobro tudi v prav majhinih posodicah, dasiravno do-

sežejo meter visokosti. Množe se s potikljeji svečana meseca. *Lactea* cvete po zimi od listopada do prosinca, druge poleti.

Crínum giganteum, amabile, erubescens, latifolium longiflorum itd. izverstno lepe, lilijam podobne rastline, ki se dajo večinoma prav dobro gojiti v izbah. Perva ima čebuljo kaker otročja glava debelo in po pet ali še več belih cvetov, ki imajo po 24 cm. v premeru. Pri vertnarjih se redko dobe in le za drag denar, n. pr. *amabile*, krepke rastline po 10 do 18 gld., mlade po 5 gld. Te prekrasne rastline bi smeli torej le premožnim gospodom priporočati, in keteri znajo ravnati s takimi stvarmi ter hočejo za svojo cerkev v tem oziru kaj prav posebnega storiti.

Curcúligo recurváta, lepa rastlina z velikimi paljmovim podobnimi listi, ki se dobe tudi belo pisani, le škoda ker se na koncu radi posuše. Cvet je rumen, stoji nizko pod peresi in nima nobene znamenitosti. V izbi raste prav dobro, le da ne sme stati na prepihu in prah se mora z listov pogostoma brisati.

Cypérus alternifolius, lepa močvirna trava, ki se da tudi v izbi gojiti, kaker tudi še lepši *Cypérus Papyrus* (*Papyrus antiquorum*), samo da mora imeti vedno vodo v podstavku. Poslednja zraste do 3 metre visoko, perva le 75 cm. Za cerkev teh rastlin menda ne kaže posebno priporočati, ker imamo zadosti pripravniših.

Cypripedium insigne spada k slovečim orhidejam, keterih najlepši pa niso za našo rabo. Ta pa se da gojiti v izbi in cvete jako lepo od listopada do prosinca. Poleti se mora na senčnat kraj vun postaviti. Presajati se ne sme pogostoma.

Datúra arbórea, tudi *Brugmansia suaveolens* imenovan dva do tri metre visok germ z 12 cm. dolgimi 6—8 cm. širokimi visečimi cveti bele barve in jako prijetne dišave. Cvete jesen, v zavetju, če je leto gorko, tudi na prostem. Na zimo zgubi listje ter se prehrani na hladnem. Zahteva tolsto zemljo z rečnim peskom in apneno šuto mešano v prostornih keblicah. Množi se s potikljeji, ki se na gorkem (18-20° R.) radi primejo in že čez 2 ali 3 leta cveto. Gdor ima zadosti prostora, mislimo, da se ne bi kesal, ako si oskerbi dvojico teh krasnih rastlin, ki jih po velikih cvetih imenujejo tudi „Matere Božje trompete“. Podobne in jako lepe so tudi *Datura sanguinea* in *cornigera* (*Brugmansia bicolor* in *Knightii*), perva z manjšimi rumeno-pomarančevimi, druga z belimi dvojnatimi ali polnimi cveti.

Dracaena arborea, fragrans, marginata, nigra itd., v izbah

jako priljubljene rastline. Ako imajo zadosti svetlobe, tam tudi prav lepo rastejo, samo da mora biti tudi gorkota primerna, ne čez 12, pa tudi ne pod 5 stopinj R. Tudi jih je treba pogostoma snažiti, da jim prah ne škoduje in da se kak merčes ne zaredi na njih. Pervi dve se za izbo posebno priporočate; ali ščasoma zrastete visoko in potrebujete prostornih posod Zemlja jim vgaja mešana iz listne in peščene resne; dobro je dodati tudi nekoliko rožene moke (t. j. semletih roženih steržin).

Echevéria (beri: „ečevérija", imenovana po nekem rastlinskem slikarju v Mehiku: Echever) *fulgens*, *secunda*, *retusa* itd. tolstice, ki cveto večinoma po zimi z erdečimi zvončki. Ljubijo jako peščeno, lahko zemljo in zmerno gorkoto (5—8⁰ R).

Epiphyllum Ackermanni, *speciosum*, *truncatum*, dandanašnji jako priljubljen kakt, ki cvete meseca novembra in decembra, in se v izbi, koliker mogoče na svitlem in na gorkem (10-15⁰ R.) prav dobro ima. Poslednji ima mnogo lepih spremenov, najnovejši in najlepši je *Russelianum Gaertneri*. Množe se s potikljeji, ali še bolje s cepljenjem na *Pereskia aculeata*.

Eránthemum sanguinolentum, *cinnabarinum*, *ignéum*. *leuconeurum* itd. majhini germiči s čednimi, dolgocevnimi cveti in jako lepo barvanimi in pisanimi listi. Zahtevajo lagak in čverst rastlinski kompost in, keder rastejo, obilo vode, pozimi pa popolnoma mir. Goje se v toplici, pa se dajo tudi v izbi v sončnem oknu. Množenje s potikljeji kaker se setvijo ne dela težave.

Eucharis amazónica, lepa čebuljna rastlina sè širokimi listi in velikimi narcisnim podobnimi belimi, lepo dišečimi cveti. Cvete po zimi, maja meseca včasi drugič. Množi se brez težave po mladih čebuljah. V izbi se derži še dosti dobro, vender cvete ne tako lahko kaker se v bukvah bere. Pekočih sončnih žarkov jo je treba varovati, ker bi ji ožgali perje.

Euphorbia fulgens, *spendens* in *Bojeri*, lepo cvetoči germi, ki se dajo v izbi prav dobro gojiti. Poslednji cvete skoraj celo leto, pervi od jeseni do spomladi, drugi sušca in malega travna. Množe se s potikljeji, ki se pa morajo na odrezi dobro osušiti, preden se potaknejo.

Ficus elastica, jako priljubljeno izebno drevesce z velikimi, usenjatimi, lepo zelenimi, ko so mladi, nekoliko erdečimi listi, ki so poglavitna lepota te rastline, ako so vsi dobro ohranjeni. Ne da se tajiti, da ima to drevesce nekaj ponosnega, gosposkega na sebi, in tudi na altarju jako lepo stoji.

Franciscéa uniflora in *eximia*, krasna, za izbo jako pripravna germa, imenovana tako po cesarju Frančišku II. Cvetje veliko, vijolično, od spomladi nadalje; *eximia* se razcvete že svečana ali sušca.

Gesneria magnifica, macrantha, Bethmanni, Donkelarii itd., jako lepe, z gloksinijami sorodne rastline, ki se tudi s temi enako goje. Imenujejo se tako po slavnem rastlinoslovcu Konradu Gesner, ki je živel od 1516—1565.

Gloxínia hybrida (tako imenovana po nekem P. B. Gloxin v Štrazburku, ki je 1785 izdal neka rastlinoslovska opaževanja), jako imenitna in priljubljena, prelepa cvetlica, ki ima mnogo raznih barevnih spremenov in jih vsako leto še več dobiva. Raste iz oblice ali gomolja, ki se suh hrani čez zimo. Še le ko začne zopet poganjati, naj se vsadi in sicer v zmes listne in resne zemlje z namečkom gnojne in precej debelega peska. V gorki izbi naj stoji potem s kozarcem ali steklenim zvoncem pokrita, dokler se peresa začno stekla dotikati. Potem naj stoji mej oknom, tudi poleti od zunaj in znotraj zapertim, in naj se zlasti varuje pred sončnimi žarki in prepihom. Ako je iz gomolja pognalo več mladic, naj se razen ene, katera je najkrepkejša, o pravem času vse odstranijo. Zaliva naj se z ogreto vodo in previdno, da se oblica ne bo zmočila. Cvetje se začne konec malega serpana in je v resnici nekaj posebno lepega, dasiravno se nam zdi, da je za veče cerkve cela rastlina nekako premajhina in se vsa njena lepota prav za prav le od blizu dobro razloči. Množi se sè setvijo meseca svečana in pa z listnimi potikljeji. Posebno krasne so neki tigraste in leopardirane gloksinije, ki jih je zredil Heinemann v Erfurtu, in še novejše v letošnjem katalogu vpervič naznanjene *grandiflora venosa* in *tricolor*, ki jih prodaja po 1 gld. 75 kr. oblico, dve po 2 gld. in pol, porcijo semena pa po 30 kr.

Griffínia Blumenavii in *hyacinthina* (se spremenom *maxima*), lepe hijacintam podobne rastline z velikimi cveti; cveto v toplici ali sončni izbi poleti. Hočejo močno peščeno resno zemljo z nekoliko vertne; poleti se obilo, jesen in pozimi malo zalivajo.

Guzmannia picta, jako lepa rastlina s temno-zelenimi, 30 cm. dolgimi, lepo vpognjenimi listi; mej njimi v sredi stoje živo erdeči. Tudi peresca pod posameznimi cveti na 30 cm. dolgem steblu so ognjeno erdeča in ostanejo taka četert leta; cveti so modri, belo pisani. Goji se v rahli resni zemlji z lesnim ogeljem in sesekanim mahom mešani v plitvih posodah, ki morajo imeti

zlasti skerbno s kosci opeke napravljen odtok. Poleti se obilo zaliva, tudi z gnojilom, jesen le še zmerno, od konca listopada do konca svečana pa čisto nič. Listi naj se vsak tjeden z mlačno vodo omijejo zgoraj in zdolaj. Presaja se, če je treba, sušca ali malega travna. Priporočajo se tudi *G. tricolor, erythrolepis* in *fragrans.*

Hibiscus rosa sinensis, liliiflorus, phœniceus, Cameroni itd. krasne rastline z jako velikimi cveti, še enkrat tolikimi, kaker jih ima *H. syriacus*, ki smo ga omenili mej vertnimi germi. Tudi ti hibiski cveto najbolje, ako se poleti na vert presade, ali jesen se morajo vzeti v toplico, ali v izbo, kjer cveto še dalje do novega leta. Od svečana do malega travna počivajo. Mlade rastline, ki pa kmalu cveto, se dobe po 40 do 50 kr.

Hóya carnósa (imenovana po nekem angleškem rastlinarju, Tomažu H o y, imenuje se pa tudi *Asclépias*), priljubljena izebna ovijavka z mesnatimi, zgoraj svitlimi listi in belimi, prijetno dišečimi cvetki, ki so videti kaker iz voska, in v lepem šopku stoje na peclju, ki se ne sme odrezati ko ocveto, ker se na njem drugo, ali še tisto leto pokažejo novi cveti. V vseh delih manjša je *Hoya pallida*, ali cvetje ima še slajše dišeče. Hočejo peščeno listno zemljo, zmerno zalivanje, po leti zrak in senco, pozimi 12—15° R. gorkote. Množe se s potikljeji pod steklom brez težave.

Impátiens Sultáni, še le poslednja leta iz Afrike vpeljana baljzamini podobna jako lepa rastlina s pervotno erdečim cvetjem, zdaj se dobi pa že tudi z belim. Jako mehka stvar je, sè skoraj prezornim steblom, vender se da celo cvetoča presaditi v čisto drugo zemljo brez vidne škode, še vene ne. Pač pa ti bo zmerznila, ako jo pustiš po zimi čez noč mej oknom in po noči mraz pritisne. Poleti se lahko tudi na vert vsadi, kjer cvete cel čas; v izbi pa bi cvela celo zimo, ako bi imela zadosti sonca. Priporočali smo jo že ko zimsko cvetlico; ali seveda bi se mogla v cerkev postaviti po zimi le ob kakem posebno gorkem dnevi za kaki dve uri. Priporoča se tudi *Impatiens Mariannae* z belo pisanim perjem in lilastim cvetjem.

Iresíne Herbstii in *Lindeni*, lepi rastlini z erdečimi listi, ki se morete poleti na vert presaditi, čez zimo pa jih je treba vzeti v toplico ali v kurjeno izbo. Druga je veča in lepša od perve, ki se imenuje tudi *Achyranthes Verschaffelti.*

Jubaea spectabilis, lepa paljma, dokler je mlada, tudi za izbo jako pripravna. Po zimi potrebuje le 6—8° R. gorkote.

Justicia speciosa (*Peristrophe*), germič, visok 70 cm in čez, cvete svitlo vijolično modro jeseni. Menj se morejo priporočati za izbo *J. carnea*, *coccinea* id.

Lasiandra Fontanesiana, 2 metra visok krasen germ, ki pa cvete že ko majhina potikljejska rastlina kimavca, vinotoka in pozneje. Cvetje je vijolično modro. Goji se v suhi toplici ali v zmerno kurjeni izbi. Ravno tako tudi *L. macrantha* z jako velikimi modrimi, *sarmentosa* z nebno modrimi, *lepidota* sè živo erdečimi, na dnu belimi cveti. *L. macrantha* cvete celo zimo.

Livistóna sinensis (*Latania borbónica*), krasna paljma, ki se v visoki, svitli izbi z 12—15⁰ R. gorkote jako dobro derži. Mlade se dobe po goljdinarju in še ceneje.

Musa Ensete, *Cavendishii*, *coccinea*, *zebrina*, banane, krasne listne rastline za velike, visoke izbe, v cerkvah tudi le, kjer imajo dosti prostora poleg altarja, za rabo in v tem primeru posebnega priporočila vredne.

Palmae. Paljma se imenuje kraljica mej rastlinami. Sveto pismo jo na mnogih mestih omenja in od nekedaj je veljala ko znamenje zmage in časti. Po vsi pravici bomo torej pred mnogimi drugimi skušali to kraljevo rastlino tudi v cerkev postaviti na oltar Gospodov. In to dandanašnji vže ni več težko. Mnoge paljme se dajo, dokler so majhine, izverstno gojiti v kurjeni izbi, neketere celo na hladem le pred mrazom zavarovanem kraju. V Gorici neketere na vertih rastejo po zimi kaker po leti; zlasti *Chamaerops humilis* in *excelsa*. Na hladnem se derže čez zimo tudi *Areca alba* in *sapida*, *Chamaedorea Ernesti Augusti* (ki že mlada cvete in lep erdeč sad rodi), *Corypha australis*, *Kentia Balmoreana*, *Pritchardia filifera* (z visečimi belimi nitmi na zelenih listih). Pa še mnoge druge se dajo enako dobro v izbah gojiti in v cerkvi rabiti, kaker *Geonoma gracilis*, *Phoenix leonensis*, *reclinata*, *rupicola*, *tenuis*, *Rhapis flabelliformis* id. Zgoje se paljme tudi doma lahko iz semena, ki ga deneš v mokrem žaganju na peč, kjer kali v treh ali štirih mesecih; pametniše bo vender potrebno število mladih paljem kupiti pri vertnarju, kjer se dobe primeroma jako po ceni.

Pancrátium speciósum (*Hymenocállis speciosa*), krasna tacetam podobna rastlina sè 7 cm širokimi, 60 cm dolgimi svitlimi peresi in velikimi, belimi, prijetno dišečimi cveti v okroglem šopu, raste v izbi bolje ko v vlažni toplici, cvete prosinca in sve-

čana, pa je lepa tudi brez cvetja. Ravna se ž njo kaker z *Amaryllis robusta.*

Pándanus útilis, gramíneus, javánicus id., lepa rastlina z dolgimi na vse strani vpognjenimi listi, ki so pri neketerih verstah bodeči, pri drugih gladki, tudi belo pisani. Tak je zlasti *P. Veitchii*, ki je občutljiviši od ostalih, ki se v kurjeni izbi prav dobro imajo.

Pánicum plicatum, jako lepa trava z velikimi listi, ki spominjajo na vže omenjeno *Curcúligo*, ter se dobe tudi belo pisani. V izbi dobro raste v zmesi resne in listne zemlje.

Passiflóra, ovijavka, ki nas sè svojim lepim, posebnim cvetjem živo spominja orodja Kristusovega terpljenja, za cerkev torej pred drugimi jako primerna. *P. coerulea* se da gojiti tudi na vertu, kaker smo že povedali. Za izbo bo morebiti najboljša *P. violacea*, ki je neki jako lepa in prijetno diši. F. C. Heinemann v Erfurtu jo letos ko novino ponuja po 2 gld. par. Jako lepe in z nekoliko skerbjo tudi v izbi zadovoljne so *P. kermesina*, *Loudoni*, *Imperatrice Eugénie* in *princeps coccinea.* Pasiflore potrebujejo krepko zemljo, dosti zraka in obilo zalivanje, keder rastejo. Vsako leto se morajo spomlad presaditi v veče posode, pa pri tem je treba se vso skerbjo varovati korenine. Pač lepo bi bilo, ako bi bilo mogoče v veliki tjeden že imeti cvetoče pasiflore, ali lahko to ni, cveto še le majnika perve, in potem nadalje poleti in jeseni. Spretnemu cvetličarju bi se morebiti vender posrečilo, zlasti sè zgoraj omenjeno *Imperatrice Eugénie*, ki pišejo, da na primernem mestu vedno cvete.

Peperomia marmorata (*argyreia*), *resedaeflora*, *Verschaffelti*, za izbo jako pripravne in priporočila vredne rastline z razno pisanim perjem. Služi jim peščena listna zemlja. Zalivati jih je treba jako redno in zlasti skerbeti, da imajo tudi ponoči zadosti gorko. Resedaeflora ima pozimi čedno, lepo dišeče cvetje, ki se ohrani po več tjednov, in se da rabiti tudi za vence in pušljece.

Philodendron (ali *Phyllodendron*) *pertusum*, germ, ena najboljših izebnih rastlin, vender le za primeroma velike prostore; peresa izperva serčasta s celo okrajevino, komaj 30 cm. dolga, poznejša pa do 90 cm. dolga razrezljana in prevotljena. Še veča in bolj razrezljana peresa ima *Ph. Selloum*; ravno tako *bipinnatifidum*, ki se posebno priporoča. Vgaja tem rastlinam najbolj listna zemlja s peskom mešana, obilo zalivanje in večkratno porošenje. Pekočih sončnih žarkov jih je treba skerbno verovati.

Cvet nima posebne lepote, sad — nekake jagode — pa je prav okusen.

Plectránthus fruticosus, prijetno aromatično dišeč, vedno zelen germ, ki ga goje v izbah zoper molje. Ker cerkvene določbe priporočajo tudi dišeča zelišča za oltar, mislimo, da bi ta rastlina ne bila napačna za naš namen.

Pogóstemon Patschouli, tudi jako aromatična rastlina, bi v izbi dobro raste, samo da je teško prah čediti z nje.

Posoquéria formosa, *multiflora*, *fragrantissima*, majhina drevesca se snežno-belimi, lepo dišečimi, dolgocevnimi cveti v pušeljčkih na koncu vejic, lahko in bogato cvetoče, nikaker ne preobčutljive rastline, ki se za izbo priporočajo in morajo torej tudi za cerkev prav pripravne biti. Ljubijo zmes iz rušne in listne zemlje.

Rogiéra gratissima, *amoena*, *cordata*, *Roezlii* itd. jako lepi, nizki, vedno zeleni germi, ki cveto krasno erdeče jeseni in na zimo; poleti se lahko na vert vsade.

Ruéllia superba, do poldrugi meter visok germ, z velikimi, bleščeče erdečimi cveti skoraj celo leto. V izbi se dobro derži, samo da stoji na prav sončnem kraju. Nasproti pa *R. maculata* z modrimi cveti ne sme stati na soncu in ne cvete tako rada, pa je tudi brez cvetja lepa rastlina.

Sanchézia (beri: „sančésija“) *nobilis*, krasna rastlina z rumeno pisanimi listi in lepimi, velikimi, dolgocevnimi žafranovo-rumenimi cveti. Priporoča se v vertnarskih cenikih ko dobra izebna rastlina.

Saxifraga sarmentósa, jako čedna, vže omenjeni *Cordyline vivipara* podobna rastlina, ker namreč, kaker ona, na dolgih visečih izrastkih mlade rastlinice rodi. V izbah se ponaša prav dobro. Ravno to velja o *Sax. Fortunei*, ki je zlasti v spremenu *tricolor* prav posebno lepa. Tudi cvetje teh rastlin je prav čedno. Zahtevajo resno zemljo in dober odtok in pa da koliker mogoče pri miru ostanejo na svojem mestu.

Seaforthia (beri: „sifórsija“) *elegans*, jako lepa paljma, ki se v svitli izbi zdrava ohrani mnogo let, ker prav počasi raste.

Skímmia japónica in *fragrantíssima*, vedno zelena aromatična germa s prijetno dišečim cvetjem in lepo erdečimi jagodami.

Sprengélia incarnáta (imenovana po nekem profesorju botanike v Halle, Kurt Sprengel), okoli pol metra visok germič, ki cvete lepo od spomladi nadalje skoraj celo poletje. V zmerno

gorki, zračni in svitli izbi raste prav veselo. Ko ocvete, se nekoliko obreže, nekoliko časa na senčnatem, zapertem kraju derži in potem vun postavi, tako da je posoda do verha v pesku in rastlina zavarovana pred poldnevnim soncem. Zemlja ji naj bolj vgaja peščena resna s četertjo močvirske in šestim delom debelega peska. Odtok mora biti posebno skerbno napravljen.

Strelitzia Reginae, na čast soprogi angleškega kralja Jurija III., rojeni princesinji meklenburg-streliški, tako imenovana, južnoafriška rastlina z velikimi, muzovim podobnimi listi in nekako čudne podobe cvetjem na zunanjih peresih pomarančeve na notranjih globoko-modre barve. Cvete tudi v izbi. Ljubi zmes ilovnate, resne in listne zemlje s peskom. Keder raste, jo je treba obilo zalivati in peresa večkrat omiti. Primerna je le za velike prostore.

Thea Bohea, pravi kitajski čajni germ, cvete tudi v izbi; cvetje belo, lepo dišeče.

Torenia asiatica, sè spremenom *pulcherrima*, ena najlepših rastlin za ampole in simse v izbah, ako se ji da svitlo okno, Cvete modro in raste v vsaki rahli, redivni zemlji, da ima le dober odtok. Zaliva se poleti obilo, pozimi pa prav previdno. Množi se s potikljeji, ki se radi primejo.

Tradescantia (beri: „tradeskáncija“) *zebrina* in *guianensis* (imenovane po angležu John Tradescant, vertnarju kralja Karla I.), tudi za ampole in podobne prostore pripravne lepe rastline, ki le obilo vode potrebujejo, drugači so pa prav pohlevne, celo z nekoliko temnim mestom in merzloto zadovoljne. Cvetje neznatno in redko.

Vriésia splendens, krasna rastlina z velikimi, na vse strani lepo vpognjenimi, erjavo in temno zeleno pasastimi listi. V izbi naj se mala posoda, ki jo potrebuje, v drugo nekoliko večo postavi in prostor vmes z mokrim mahom zamaši. Tudi v podstavku naj bo zmirom nekaj vode. Za zalivanje se rabi le mlačno-gorka voda, ketere se včasi tudi mej peresa nekoliko vlije. F. C. Heinemann v Erfurtu ponuja to redko rastlino po 2 gl. par.

***

Za sklep bi radi pristavili naslove raznih knjig, ki smo jih rabili; ali ker vže prostor h koncu gre, moramo to pustiti. Gospodom duhovnikom so najberž neketere že znane; za druge, kedor hoče, pa lahko izve, ako se oberne do keterega si bodi knjigarja. Veliko zalogo takih knjig ima Paul Parey v Berlinu.

Sklepamo torej s priserčno željo, da bi to naše delo obilo pripomoglo k umnemu in gorečemu lepšanju hiš božjih po vsej naši slovenski zemlji.

Priporočilo.

V pobožno molitev se priporočajo:

Br. Tobija Vérnik, lajik 1. reda sv. Frančiška, vmerl v Ljubljani 3. grudna 1886 v 86. letu življenja, pobožen starček, ki že nekaj let ni več videl luči tega sveta;

Br. Mavricij Gornik, klerik, vmerl pri nas 25. grudna 1886 v 21. letu, dober, bogoljuben mladenič;

P. Evgenij Heglar, gimnazijski lektor in bivši gvardijan na Kostanjevici, vmerl 27. prosinca 1887 v svojem 43. letu. Ž njim je zgubilo tudi „Cvetje“ enega svojih pervih pisateljev. Njegovo je zlasti „Življenje sv. Ludovika IX.“ v 1., potem „Sv. Antona čudeži“ v 4., „Neketeri čudeži, ki so se zgodili po smerti sv. očeta Frančiška“ v 5. letniku. Pomagal je po svoji moči pa tudi pri raznih drugih spisih, dokler mu je čas pripuščal. Leta 1883 se mu je izročilo predstojništvo tega samostana, ki ga je oskerboval tri v zgodovini naše Kostanjevice jako znamenita, ali tudi jako težka in trudapolna leta. Berž pervi dan svojega gvardijanstva je bil že obsut od vseh strani sè skerbmi zaradi pogreba ravno vmerlega Henrika V., grofa Šambordskega blagega spomina, in potem je šlo nadalje skozi celo leto. In ko je na njegovo srečno besedo pobožna vdova rajnega svitlega kneza, Marija Terezija, avstrijska nadvojvodinja privolila, da se na njene stroške prenovi cerkvica nad visokega soproga njenega in njegove rodovine grobmi, ki se jim je imel v kratkem pridružiti tudi njen grob, tedaj so pristopile k navadnim samostanskim zopet nove skerbi, ki jih je nosil, dokler je po triletnem trudu odložil breme za vselej. Poslednje leto je tudi grofinje Šambordske pozemeljske ostanke sprejel v grobišče pod cerkvijo, po njeni radodarnosti in njegovi skerbi že vso prenovljeno, z vmetalnimi deli odličnega italijanskega slikarja okrašeno. Gdo bi bil mislil tedaj, da ne bo včakal obletnice tega pogreba, da ne bo doživel dne, ki se ga je nekedaj veselil, dne, ko se ima, kaker je želel, sè slovesnim posvečenjem skleniti popravljanje in prenavljanje! Pač se je napovedavala bolezen več ko leto dni, ali ker je bil po unanjem še vedno zdrav in krepak videti, ni bilo lahko ver-

jeti besedam, ki jih je semtertja izgovoril. Pa le preresnične so bile! Komaj je okreval po nekem nesrečnem padcu, ki bi ga bil skoraj stal levo roko, pa ga je vergel zopet na posteljo „dirus hydrops“ in po trimesečni legi nam ga je v najboljših moških letih pokosila britka smert. Po pravici žalujemo po njem. Človek je bil, ali dobro serce je imel, in kaker je se vsemi želel v edinosti in ljubezni živeti in kaker je posebno spoštoval in ljubil svoje telesne roditelje, tako je tudi z nenavadno gorečnostjo vdan bil naši skupni nebeški materi Mariji, kar je pač eno najgotoviših znamenj izvoljenja božjega. Kaker je pošteno skerbel za samostan in v kratkem času marisikaj popravil, zboljšal in dosegel, poglavitna skerb mu je bila vender le v cerkvi, zlasti mu ni šlo iz misli, da bi Marijine podobe na slikah bile, kar se da, lepe in vzvišene. Upamo torej, da mu je nebeška mati pač izprosila milost in zveličanje; vender ga priporočamo, koliker le moremo pobožni molitvi vseh naših čislanih bravcev, ker je velika pred Bogom odgovornost mašnika in predstojnika samostanskega. In zdaj z Bogom, brat in tovariš dragi, dokler se vidimo, če Bog da, na boljšem kraju. Ta solza prijateljska ti bodi majhin spominik na tem svetu, kjer vse gine, vse mine. V miru božjem počivaj! Gospod bodi tvoja večna luč in tvoj Bog tvoje veličastvo! —

Nadalje se priporočajo v pobožno molitev:

P. Pavlin Goršič, vmerl po dolgoletnem bolehanju na duhu v Ljubljani 25. febr. Tretjerednice skupščine novomeške: Ana Škrabec † 24. dec. 1886, Urša Hočevar † 10. jan., Marija Fir † 3. febr., tretjerednik Franc Berus † 17. febr. 1887; skupščine Trebnje: Meta Jerič † 29. jan. 1887.

Ena oseba, ki bi rada stopila v 3. red, da bi ji mož dal privoljenje; en oče, da bi se spreobernil; ena tretjerednica za svojega sinu, da bi dobil pošteno in stanovitno službo; ena tretjerednica za ljubo zdravje, če je božja volja; ena tretjerednica za milost dušnega zveličanja, potem pa tudi za telesne potrebe zase in za svojega starega očeta; A. Š. iz Maribora, da bi ji Bog dal zdravje, če je njegova sveta volja, ali pa srečno zadnjo uro; neka oseba priporoča svojega očeta, da bi se spreobernil; L. M. iz Logatca za veliko poterpežljivost.